DOMSTOLENS KENDELSE (Anden Afdeling)

24. marts 2009 *

I sag C-525/06,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af rechtbank van koophandel te Hasselt (Belgien) ved afgørelse af 15. december 2006, indgået til Domstolen den 22. december 2006, i sagen:

De Nationale Loterij NV

mod

Customer Service Agency BVBA,

har

* Processprog: nederlandsk.

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, C.W.A. Timmermans, og dommerne K. Schiemann (refererende dommer), P. Kūris, L. Bay Larsen og C. Toader,

generaladvokat: Y. Bot
justitssekretær: R. Grass,

og efter at have hørt generaladvokaten,

afsagt følgende

Kendelse

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 49 EF.

2 Anmodningen er indgivet i forbindelse med en tvist mellem De Nationale Loterij NV (herefter »Nationale Loterij«) og Customer Service Agency BVBA (herefter »Cusera«) angående en påstand om dels, at det fastslås, at sidstnævntes virksomhed, som består i

at hverve deltagere til i gruppe eller individuelt at deltage i Euro Millions, der er en lotto-form, der organiseres på europæisk niveau, udgør en tilsidesættelse af god handelsskik og af Nationale Loterijs lovmæssige monopol med hensyn til foranstaltning af offentlige lotterier, dels at det pålægges øjeblikkelig at indstille denne virksomhed.

3 Eftersom Rechtbank van koophandel te Hasselt finder det tvivlsomt, om den belgiske lovgivning om hasardspil — særligt lov af 19. april 2002 om rationaliseringen af driften og forvaltningen af Nationale Loterij (Wet tot rationalisering van de werking en het beheer van de Nationale Loterij, Belgisch Staatsblad af 4.5.2002, s. 18828) — som den skal anvende, er forenelig med fællesskabsretten, og idet den navnlig er i tvivl om foreneligheden med artikel 49 EF af Nationale Loterijs lovmæssige monopol med hensyn til foranstaltning af offentlige lotterier, har den besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 49 EF fortolkes således, at restriktive nationale retsforskrifter, såsom artikel 37 i den belgiske lov af 19. april 2002, der har til formål at hindre en virksomhed i med gevinst for øje at indtræde på markedet for salg af formularer til gruppedeltagelse i Euro Millions, ikke desto mindre er begrundet i almene hensyn (forebyggelse af ødslen af penge ved spil), idet:

a) Nationale Loterij, der af den belgiske stat er indrømmet et lovmæssigt monopol, hvorfor Nationale Loterij som modydelse betaler en monopolafgift, og som har til formål at kanalisere den hos mennesker iboende spillelyst, regelmæssigt gør reklame for deltagelse i Euro Millions, hvilket har til virkning at opildne spillelysten

b) Nationale Loterijs reklamekampagner samt dets salgsmetoder har til virkning at udvide markedet, hvorved Nationale Loterij lader sig forlede til omsætningsmaksimering (finansielle motiver) i stedet for kanalisering af borgernes iboende spillelyst

c) mindre restriktive foranstaltninger, såsom begrænsning af indsats- og gevinstmulighederne, er bedre egnede til at sikre det forfulgte formål, nemlig at kanalisere spillelysten?

2) Er en restriktiv national retsforskrift, såsom artikel 37 i loven af 19. april 2002, der har til formål at hindre en virksomhed i med gevinst for øje at indtræde på markedet for salg af formularer til gruppedeltagelse i Euro Millions, i strid med princippet om fri udveksling af tjenesteydelser (artikel 49 EF), idet sagsøgte ikke selv foranstalter lotterier, men blot med gevinst for øje organiserer gruppedeltagelse i Euro Millions via Nationale Loterijs egne deltagelsesformularer?«

4 Efter iværksættelse af søgsmålet ved Domstolen appellerede Nationale Loterij forelæggelsesafgørelsen til hof van beroep te Antwerpen.

5 Ved dom af 8. november 2007 ophævede hof van beroep te Antwerpen forelæggelsesafgørelsen og dømte Customer Service Agency BVBA til indstilling af dennes virksomhed under fastsættelse af tvangsbøder på 5 000 EUR pr. konstateret overtrædelse for dets manglende overholdelse af den nationale lovgivning. I dommen fastslog Hof van beroep te Antwerpen, at retten i første instans med rette havde rejst spørgsmålet om den nationale lovgivnings forenelighed med artikel 49 EF. Den anså imidlertid, at svaret på dette spørgsmål var åbenlyst, og at Domstolen derfor ikke skulle anmodes om at træffe præjudiciel afgørelse. Efter en gennemgang af den nationale

lovgivning set i lyset af Domstolens dom af 6. november 2003, Gambelli m.fl. (sag C-243/01, Sml. I, s. 13031), fastslog Hof van beroep te Antwerpen, at lovgivningen var i overensstemmelse med fællesskabsretten.

6 Det fremgår af Domstolens praksis, at artikel 234 EF, når der er tale om en ret, hvis afgørelser ifølge national ret kan appelleres, ikke er til hinder for, at en sådan rets afgørelser om at forelægge Domstolen præjudicielle spørgsmål fortsat er underlagt den nationale lovgivnings normale retsmidler (dom af 12.2.1974, sag 146/73, Rheinmühlen-Düsseldorf, Sml. s. 139, præmis 3, og af 16.12.2008, sag C-210/06, Cartesio, Sml. I, s. 9641, præmis 89).

7 Fortolkningen af artikel 234 EF i præmis 98 i Cartesio-dommen er desuden ikke relevant i den foreliggende sag. I den sag, der gav anledning til Cartesio-dommen, skulle Domstolen tage stilling til nationale retsforskrifter vedrørende retten til at appellere en afgørelse om præjudiciel forelæggelse, som er kendetegnet ved, at hovedsagen i sin helhed fortsat verserer for den forelæggende ret, idet det kun er forelæggelsesafgørelsen, der er genstand for en begrænset appel. I denne præmis fastslog Domstolen også, at artikel 234, andet afsnit, EF skal fortolkes således, at den beføjelse for enhver national ret til at træffe afgørelse om en præjudiciel forelæggelse for Domstolen, som følger af denne traktatbestemmelse, ikke kan anfægtes gennem anvendelsen af sådanne retsforskrifter, som tillader appelretten at ændre afgørelsen om præjudiciel forelæggelse for Domstolen, ophæve denne forelæggelse og pålægge den ret, som har afsagt forelæggelsesafgørelsen, at genoptage retsforhandlingerne i den nationale sag, som var blevet udsat. En sådan fortolkning kan ikke overføres på hovedsagen, eftersom den omhandlede tvist ikke længere verserer for den forelæggende ret.

8 Hof van beroep te Antwerpen har nemlig selv afgjort tvisten mellem parterne i hovedsagen og har dermed taget ansvaret for at sikre overholdelsen af fællesskabsretten.

9 Det må følgelig fastslås, at der ikke længere verserer nogen tvist ved den forelæggende ret.

10 Eftersom begrundelsen for ordningen med præjudiciel forelæggelse ikke er, at der skal afgives responsa vedrørende generelle eller hypotetiske spørgsmål, men at der skal foreligge et behov med henblik på selve afgørelsen af en retstvist (jf. bl.a. dom af 20.1.2005, sag C-225/02, García Blanco, Sml. I, s. 523, præmis 28), er det ikke længere nødvendigt at besvare de forelagte spørgsmål.

11 Selv om der ikke er foretaget nogen tilbagekaldelse af anmodningen om præjudiciel afgørelse af den forelæggende ret, som det principielt tilkommer at drage konsekvenserne af en afgørelse truffet efter appel af afgørelsen om at foretage præjudiciel forelæggelse og særligt at fastslå, om den præjudicielle forelæggelse skal opretholdes, eller om den skal ændres eller trækkes tilbage (jf. i denne retning Cartesio-dommen, præmis 96), er der i den foreliggende sag ikke nogen grund til at besvare det omhandlede spørgsmål.

12 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

Det er ufornødent at besvare anmodningen om præjudiciel afgørelse i sag C-525/06.

Underskrifter